

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Дизайн»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор (перший проректор)

_____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ППВ01.1 КОМПОЗИЦІЙНЕ ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНОГО
СЕРЕДОВИЩА МІСТА**

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 191 «Архітектура та містобудування»
(код і найменування спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) _____ Архітектура та містобудування
(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет _____ Фізико-технічний інститут, факультет будівництва, архітектури та
дизайну
(найменування інституту, факультету)

мова навчання _____ державна

Робоча програма ППВ01.1 «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» для студентів

(назва навчальної дисципліни)

спеціальності «191 Архітектура та містобудування»

освітня програма (спеціалізація) Архітектура та містобудування

(назва освітньої програми (спеціалізації))

«20» 08, 2019 року - 14 с.

Розробники: проф. д-р. арх., доцент Криворучко Ю.І.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Дизайн»

Протокол від «20» 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри «Дизайн»

(найменування кафедри)

«20» 08 2019 року (І.С.Рижова)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету

будівництва, архітектури та дизайну

(найменування факультету)

Протокол від «05» 09 2019 року № 1

«05» 09 2019 року Голова (В.О.Савченко)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____ 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань <u>19 «Архітектура та будівництво»</u> (шифр і найменування)	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність <u>191 «Архітектура та містобудування»</u> (код і найменування) (освітня програма: <u>«Архітектура та містобудування»</u> (найменування))	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 165		1м	1м
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,8 самостійної роботи студента – 7,3	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		44 год.	10 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
107 год.	166 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/2

для заочної форми навчання – 1/10

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення основ комплексного формування ландшафтного середовища міста; розгляд творчих методів в композиції ландшафтних об'єктів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» є:

- познайомити студента із ландшафтними основами архітектурної творчості;
- дати студенту знання про головні характеристики та особливості садово-паркового мистецтва;
- розглянути загальні положення формування ландшафтного середовища міста; стильові засади формування ландшафтних об'єктів;
- ознайомити із елементами композиції формування ландшафтного середовища міста;
- вивчити інноваційні прийоми і методи комплексного формування ландшафтного середовища;
- надати знання з алгоритму проектного процесу формування ландшафтного середовища;
- навчити студента бачити проблемну ситуацію в архітектурно-міському та ландшафтному середовищі та знаходити шляхи вирішення проблеми через звернення до світового досвіду і через пошук індивідуального підходу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати

загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність накопичувати інноваційні знання, володіти сучасними інформаційними технологіями.

фахові компетентності:

С(Ф)К06. Здатність до розуміння теорії містобудування: формування систем розселення, районного планування, урбаністики, структури генерального плану, економіки містобудівних систем, благоустрою та інженерному обладнанню територій, реновації територій, естетики архітектурно-містобудівного середовища.

С(Ф)К12. Володіння засобами проектного моделювання виконання технічних зображень методами і прийомами художньої і комп'ютерної графіки для використання в науково-теоретичному дослідженні архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні, а також в проектах реконструкції і реставрації пам'яток історичного, прогностичного та існуючого архітектурного, містобудівного і ландшафтного середовища.

С(Ф)К18 Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у композиційному формуванні ландшафтного середовища міста

С(Ф)К21. Знання та розуміння особливостей виробництва і використання сучасних будівельних матеріалів і технологій при прийнятті концептуальних, експериментальних прогностичних проектних рішень щодо оздоблення екстер'єрів та інтер'єрів будівель і споруд, малих архітектурних форм проектах благоустрою міських і ландшафтних територій, концептуальних проектах реконструкції та реставрації історичних і сучасних пам'яток архітектури і містобудування.

очікувані програмні результати навчання:

ПРН1. Реалізувати знання основних понять, термінів і значень, професійної мови спілкування в сфері архітектури та містобудування: теорії архітектури, реконструкції, реставрації архітектурних об'єктів, ландшафтно-архітектури, інформаційних технологій в архітектурі.

ПРН11. Володіти методами художньо-композиційного, образного мислення в ландшафтному проектуванні та прогнозуванні.

ПРН 14. Знати основні засади, принципи і розділи державної нормативної бази, створеної для розробки архітектурно-містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних проектів, проектів реконструкції та реставрації існуючих об'єктів

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Композиційне формування ландшафтного середовища міста

Змістовий модуль 1 Загальні положення формування ландшафтного середовища міста; стильові засади формування ландшафтних об'єктів

Тема 1. Загальні положення формування ландшафтного середовища міста

1. Історичні передумови.
2. Ландшафтні основи архітектурної творчості.
3. Вплив природного ландшафту на побудову архітектурної композиції

Тема 2. Природна форма – основа формоутворення в архітектурі. взаємозв'язок людини з природним ландшафтом. Ландшафтні форми.

1. Взаємозв'язок людини з природним ландшафтом
2. Природні форми та ландшафтні форми
3. Композиційна структура ландшафтно-містобудівного середовища

Тема 3. Семантична складова ландшафтних форм. приклади ландшафтно-архітектурних композицій. Елементи природного ландшафту міського середовища.

1. Чинники і умови становлення архітектурно-ландшафтно-форми.

2. Категорії ландшафтно-архітектурних форм.
3. Зміст аналізу і оцінки ландшафтно-архітектурного середовища
4. Рельєф і формування міської території
5. Вода у міському краєвиді
6. Естетичні достоїнства зелені у міському краєвиді
7. Основні типи і призначення парку

Тема 4 Стил ь та емоційна організація ландшафтного середовища. Історичні та сучасні стилі у садово-парковому мистецтві.

1. Історія становлення садово-паркового мистецтва
2. Історичні передумови виникнення саду.
3. Стил і в мистецтві композиції саду.
4. Традиції мистецтва композиції саду.
5. Головні мотиви стилю в культурі садових композицій Європи.
6. Натуралістичний мотив архітектурно-планувальної композиції саду (XVIII, XIX - початок XX ст.). Головні напрями натуралістичного мотиву.

Змістовий модуль 2 Інноваційні прийоми та методи композиційного формування ландшафтного середовища міста

Тема 5. Поняття архітектурної композиції. Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в ландшафтному середовищі

1. Композиція ландшафту.
2. Композиційні прийоми проектування ландшафтних об'єктів.
3. Особливості композиційного формування середовищних структур.

Тема 6. Поняття просторових осей і їх роль в побудові композиції. Принцип масштабних опозицій як композиційний засіб формування образу

1. Архітектурне розуміння простору.
2. Обмежений і необмежений простори.
3. Психологічне сприйняття простору
4. Естетичне поняття доміанти та смислового центру в композиції.
5. Смысловий зміст поняття «головне».
6. Роль просторових меж в композиції
7. Фактор руху в композиції; композиційні властивості сприйняття в архітектурно-ландшафтному середовищі
8. Основні принципи міграційної системи архітектурних просторів

Тема 7. Композиційний аналіз ландшафтного середовища. Проектний процес формування архітектурно-ландшафтного середовища

1. Аналіз функціональної структури об'єкту дослідження.
2. Аналіз структури ландшафту.
3. Аналіз структури соціально-економічних зв'язків і шляхів руху.
4. Аналіз структури функціональних зон.
5. Аналіз композиційно-просторової структури об'єкту дослідження.

6. Аналіз структури домінант досліджуваного середовища.
7. Аналіз композиційно-просторової структури середовища.
8. Типологія та особливості проектування ландшафтних об'єктів.
9. Композиційні та естетичні засади проектування ландшафтних об'єктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пр	лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 Композиційне формування ландшафтного середовища міста												
Змістовий модуль 1. Загальні положення формування ландшафтного середовища міста; стильові засади формування ландшафтних об'єктів												
Тема 1. Загальні положення формування ландшафтного середовища міста.	20	2	6			12	22		2			20
Тема 2. Природна форма – основа формоутворення в архітектурі. взаємозв'язок людини з природним ландшафтом. Ландшафтні форми	20	2	6			12	22	2				20
Тема 3 Семантична складова ландшафтних форм. приклади ландшафтно-архітектурних композицій. Елементи природного ландшафту міського	20	2	6			12	22		2			20

середовища.												
Тема 4 Стиль та емоційна організація ландшафтного середовища. Історичні та сучасні стилі у садово-парковому мистецтві.	29	2	6			21	23		2			21
Разом за змістовим модулем 1	89	8	24			57	89	2	6			81
Змістовий модуль 2. Інноваційні прийоми та методи композиційного формування ландшафтного середовища міста												
Тема 5. Поняття архітектурної композиції. Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в ландшафтному середовищі.	28	2	6			20	26		2			24
Тема 6. Поняття просторових осей і їх роль в побудові композиції. Принцип масштабних опозицій як композиційний засіб формування образу.	30	2	8			20	26		2			24
Тема 7 Композиційний аналіз ландшафтного середовища. Проектний процес формування	28	2	6			20	24	2				22

архітектурно-ландшафтного середовища											
Разом за змістовим модулем 2	86	6	20			60	76	2	4		70
Усього годин	165	14	44			107	165	4	10		151

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освоєння завдань з проектування. Композиційні та естетичні засади проектування ландшафтних об'єктів. Виконання клаузури на тему «Проект ландшафтного дизайну території жилого будинку». Основні поняття. Проектування саду. Вивчення практичного досвіду і тенденцій розвитку садово-паркового мистецтва. Специфіка проектування основних функціональних зон. Клаузура.	6
2	Вивчення аналогів. Розробка концепції дизайну садово-паркового простору. Естетичні засади проектування саду. Виконання ескізів. Клаузура. Загальні відомості про робочі креслення. Виконання генплану території жилого дома. Клаузура.	6
3	Проектний процес формування ландшафтного середовища. Проектний аналіз і дизайн-концепція. Робота з генпланом.	6
4	Розробка стильового рішення ландшафтного простору. Ескіз-ідея на основі запропонованої концепції.	6
5	Методи комплексного формування ландшафтного середовища. Особливості формування середовищних структур. Функціональна схема - сценарій композиції саду. Елементи композиції і варіанти композиційних побудов в середовищі. Композиційні засади проектування саду. Виконання планів розміщення малих архітектурних форм, водоймищ і обладнання. Робота з планами. Виконання ескізів і креслень.	6
6	Виконання дендрологічного плану парку. Оформлення відомості рослин. Затвердження планів і перспектив. Виконання розпланувального плану. Виконання розгортки і видових перспектив. Підбір та обговорення будівельних матеріалів, що застосовуються в дизайн - проекті (у вигляді пояснювальної записки). Виконання ескізів і	8

	креслень Виконання фрагментів видових перспектив і перспективи «з пташиного польоту» саду. Взаємозв'язок садових композицій з оточенням. Візуалізація. Виконання ескізів і креслень.	
7	Виконання посадкового плану зі специфікацією. Виконання креслень. Розробка стильового рішення та колірної гами ландшафтного об'єкту. Візуальні акценти. Виконання ескізів, замальовок. Детальне опрацювання планів малих архітектурних форм та штучних об'єктів. Виконання розміщення устаткування, водоймищ та інженерного обладнання. Виконання ескізів і креслень. Виконання фрагментів перспектив. Візуалізація. Записка.	6
	Разом	44

Сучасна освіта будується, насамперед, на формування у майбутніх спеціалістів у сфері дизайну необхідних компетентностей, серед яких важливою є здатність до самостійної роботи, тому, під час вивчення курсу «Історія інтер'єру» поряд з аудиторними заняттями підвищена увага приділяється організації і проведенню самостійної роботи.

Метою самостійної роботи є активізація засвоєння студентами теоретичних знань, формування навичок творчого опрацювання навчального матеріалу для підготовки до контрольних заходів та заступання у подальшій роботі.

Самостійна робота студентів повинна стимулювати прагнення до наукового пошуку, створювати умови для професійного зростання та самовдосконалення.

Зміст самостійної роботи з курсу «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» полягає у:

- опрацюванні студентами матеріалу лекцій, які були прочитані напередодні з використанням рекомендованої базової і додаткової літератури;
- опрацювання студентами розділів програми, які не висвітлюються на лекціях;
- розв'язання завдань-прикладів, які виносяться для додаткового домашнього опрацювання матеріалу з тем курсу;
- підготовки додаткового матеріалу у вигляді стислої доповіді з проблемних питань дисципліни для обговорення під час лекційних та практичних занять з використанням сучасних інформаційних технологій;
- підготовки до поточного та підсумкового контролю, заліку або іспиту.

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Графічне завдання 1. Відобразити історичні аналоги садів і парків світової культури; проаналізувати вплив природного ландшафту на побудову архітектурної композиції. Графічне завдання 2. Проаналізувати	12

	історичні аналоги садово-паркового мистецтва; Ознайомитись з історією становлення садово-паркового мистецтва.	
2	Графічне завдання 3. Охарактеризувати чинники і умови становлення архітектурно-ландшафтної форми, визначити категорії ландшафтно-архітектурних форм. Графічне завдання 4. Проаналізувати сучасні аналоги садово-паркового мистецтва; визначити семантичну складову ландшафтних форм.	12
3	Графічне завдання 5. Композиційні та естетичні засади проектування ландшафтних об'єктів: простота, єдність і гармонія, рівновага, масштаб і пропорції, атрактивність, функціональність. Графічне завдання 6. Стиль та емоційна організація ландшафтного середовища. Історичні та сучасні стилі у садово-парковому мистецтві.	12
4	Графічне завдання 7. Формування архітектурного та ландшафтного середовища. Розробити структуру садово-паркового комплексу або інших відкритих просторів міського середовища згідно основним композиційним принципам формування середовищ цих структур. Графічне завдання 8. Виконання ландшафтного аналізу території, визначеної для дослідження..	20
5	Графічне завдання 9. Проаналізувати особливості композиційного формування середовищних структур паркових комплексів або інших ландшафтних об'єктів; визначити елементи композиції і варіанти композиційних побудов природного ландшафту міського середовища. Графічне завдання 10. Аналіз аналогів ландшафтних об'єктів різних за типологією та особливостями магістерської роботи.	14
6	Графічне завдання 11. Головні мотиви стилю в культурі садових композицій України, Європи та Азії. Зобразити аналоги садово-паркового мистецтва в історичному та сучасному стилі. Графічне завдання 12. Вирішення просторової структури ландшафтного комплексу згідно стилю та основної проектної концепції.	16
7	Графічне завдання 13. Кольорове зображення ландшафтного середовища в двох різних варіантах з точки зору психологічного сприйняття та візуальних акцентів. Графічне завдання 14. Визначення методики та основних принципів проектування ландшафтних об'єктів.	20
	Разом	107

6. Методи навчання

Проблемне викладання лекційного матеріалу – для розвитку активної участі студентів у вирішенні поставленої задачі.

Практичні заняття – для закріплення знань, отриманих на лекціях.

Лекції – як розповідь із описовим розкриттям основних складових дисципліни.

Самостійна робота – як активний метод поглибленого вивчення дисципліни.

Консультації – як один із ефективних методів індивідуального навчання, мета якого – роз'яснення найбільш складних, незрозумілих для студентів питань.

Розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу.

Пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;

Бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;

Ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (рисунок, схеми, графіки);

Практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань;

Проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

7. Очікувані результати навчання з дисципліни

Студент повинен знати основні композиційні прийоми і графічні засоби проектування об'єктів ландшафтного середовища; особливості створення об'єктів у різних архітектурно-планувальних стилях; типи садово-паркових ландшафтів.

8. Методи контролю

При контролі ритмічності навчання студентів використовуються:

- поточний контроль при експрес-опитуванні в ході лекцій;
- контроль виконання завдань до практичних занять;
- рубіжні контролю знань;
- контроль при здачі усного заліку.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
15	15	15	15	15	15	10	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форми навчання / Укл.: Ю.І. Криворучко. – Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2019 - 28 с.

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форми навчання / Укл.: Ю.І. Криворучко. – Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2019 - 40 с.

3. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Композиційне формування ландшафтного середовища міста» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форм навчання / Укл.: І.Ю.Криворучко – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2019. - 70 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Антонов В.Л. (2005). Градостроительное развитие крупнейших городов. Киев: Украинская Академия Архитектуры, с. 644.

2. Вергунов А.П. (1991). Ландшафтное проектирование. М.: Высшая школа, с. 235.
3. Габричевский А.Г. (1993). Теория и история архитектуры: Избранные сочинения / [Под ред. А.А. Пучкова]. – Киев: Самватас, с. 302.
4. Дідик В.В. (2012). Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 244 с.
5. Дида І.А. (2006). Роль і місце природи в архітектурі міст України. Вісник Нац. ун-ту «Львів. Політехніка». Архітектура. Львів: Вид. Львівської політехніки. Вип. № 568. – С. 317 – 322.
6. Иконников А.В. (2006). Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве монография. М.: КомКнига, 352 с.
7. Ковалев А.П. (2009). Ландшафт сам по себе и для человека. Харьков: Бурун Книга, 928 с.
8. Курбатов Ю.И. (1988). Архитектурные формы и природный ландшафт: композиционные связи. Ленингр. высш. худож.-пром. уч-ще им. В. И. Мухиной. Л.: ЛГУ. 136 с.
9. Линч К. (1982). Образ города. М.: Стройиздат. С. 241.
10. Лотман Ю.М. (2005). Воспитание души. Санкт-Петербург: «Искусство-СПБ». 624. С. 117 - 121
11. Лотман Ю.М. (2005). Разговор о пространстве. Санкт-Петербург: Искусство-СПБ. 624. С. 117 - 118.

Допоміжна

1. Панченко Т.Ф. (2015). Ландшафтно-рекреаційне планування природно-заповідних територій : монографія. Київ: Логос. 176 с.
2. Саймондс Дж. (1965). Ландшафт и архитектура / пер. с англ. М.: Стройиздат, 194 с.
3. Соловьева О.С. (1999). Лесопарки-парки-дворцо-парковые ансамбли: уч. пособ. Харьков-Симферополь: ХГАГХ-КИПИКС. 189 с.
4. Тимофієнко В.І. (2002). Архітектура і монументальне мистецтво: терміни та поняття. Київ: Вид-во Інституту проблем сучасного мистецтва, Головкивархітектура. 472 с.
5. Фредерик М. (2009). 101 Полезная идея для архитекторов. Санкт-Петербург: Питер. 208 с.
6. Чинь Френсис Д.К. (2005). Архитектура: форма, пространство, композиция. М.: АСТ: Астрель. 399 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського URL: www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників URL: <http://pidruchniki.ws/>

